

Nurmeksen liikuntastrategia 2015 – 2020

Sisältö

1. Johdanto

2. Nykytilan kuvaus

3. Toiminta-ajatus ja strategiset päämäärät

4. Toimintastrategia

4.1 Terveyden edistäminen

4.1.1 Lapset ja nuoret

4.1.2 Työikäiset

4.1.3 Erityisryhmät

4.1.4 Luontoliikunta

4.2 Liikuntaympäristöjen tarjoaminen

4.2.1 Liikuntapaikkojen kunnossapito

4.2.2 Liikuntapaikkojen rakentaminen, peruskorjaus ja muut toimenpiteet

4.3 Liikunnan talous ja resurssit

4.3.1 Avustukset

4.3.2 Käyttömaksut

4.3.3 Henkilöstö

4.3.4 Liikunnan taloudelliset resurssit

4.4 Liikuntapalvelut ja yhteistoiminta

4.4.1 Urheiluseurat ja muut yhdistykset

4.4.2 Ylä-Karjalan kansalaisopisto

4.4.3 Kaupungin sisäinen yhteistyö

4.4.6 Muut liikuntapalvelujen järjestäjät

4.4.7 Vuonna 2013 tehtyjen kyselyjen yhteenvedot

5. Liikuntastrategian seuranta ja arviointi

6. Nurmeksien liikuntapaikat 2014 ja hoitoluokitus

1. Johdanto

Nurmes on alle 8000 asukkaan kaupunki Pielisen Karjalassa, Pohjois-Karjalan maakunnan pohjoisosassa.

Nurmeksen kaupungin valtuusto hyväksyi 4U-Nurmes kaupungin strategian 19.6.2013 ja siinä luodaan linjaukset neljän vuoden kehitykselle ja tulevaisuuden haasteille.

Liikuntastrategian laadinnassa on pyritty ottamaan huomioon sekä kaupunkistrategian, että muiden palvelustrategioiden linjaukset.

Liikuntalain mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa myös erityisryhmille.

Uusi liikuntalaki on valmistunut ja se tuli voimaan 1.1.2015.

"Kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä paikallistasolla kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalais- ja seuratoimintaa, rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja sekä kehittämällä kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä. Liikunnan peruspalveluluonnetta vahvistetaan täsmentämällä kuntien tehtäviä liikunnassa. Uudessa liikuntalaissa korostetaan erityisesti sitä, että kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä. Kunnan tulee arvioida kunnan asukkaiden liikunta-aktiivisuutta osana terveyden ja hyvinvoinnin kehittämistä."

Nurmeksen kaupungin ensimmäisen liikuntastrategian laadinta käynnistyi vuonna 2002 ja sen jälkeen strategiaa on päivitetty kerran vuonna 2009. Liikuntastrategian tavoitteena on toimia tulevaisuuden liikuntasuunnittelun apuvälineenä, jotta nurmeslaisten liikunnallista aktiivisuutta saataisiin lisättyä ja ylläpidettyä. Tutkimusten mukaan suomalaiset harrastavat liikuntaa enemmän kuin koskaan, mutta arki- ja hyötyliikunnan osuus on vähentynyt. Väestö ikääntyy ja istuu liian paljon, myös kansansairaudet, kuten aikuistyyppin diabetes lisääntyy voimakkaasti. Liikuntapalveluilla ja liikkumisympäristöillä on myös kaupungin vetovoimaisuutta lisäävä merkitys.

2. Nykytilan kartoitus

Nurmeksen kaupungin liikunnan nykytilan kartoitukseen on käytetty SWOT -analyysia, jossa on kirjattu liikuntaan liittyvät Vahvuudet (Strengths), Heikkoudet (Weaknesses), Mahdollisuudet (Opportunities) ja Uhat (Threats). SWOT –analyysi muodostaa nelikentän, jossa yläosa kuvaa nykytilaa ja sisäisiä asioita. Nelikentän alaosassa ovat puolestaan tulevaisuus ja ulkoiset asiat.

Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> - liikuntahalli PielisAreena - monipuolinen lajitarjonta - yksityiset palvelujen tarjoajat - seniorikortti ja juniorikortti - Laamilan jäähalli - hiihtolajien harrastusmahdollisuudet - Bomban kylpylän saneeraus 	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> - keskustan ja Porokylän liikuntasalien vähäisyys ja pienuus - ohjaajapula seuroissa - PielisAreena -liikuntahallin käyttöaste - yhteistyö eri toimijoiden kesken
Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> - aktiiviset harrastajat - luontoliikunta ja muut luontoaktiviteetit - edullinen liikuntatarjonta - ensilumen latu - lasten ja nuorten liikkumisen vahvistaminen kouluissa ja päiväkodeissa - Hyvärilän palvelutarjonnan hyödyntäminen ja lisääminen 	Uhat <ul style="list-style-type: none"> - liikuntapaikkojen maksullisuus - syrjäytyminen - väestön ikääntyminen - yleinen taloudellisen tilanteen kiristyminen - terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien lisääntyminen

3. Liikuntastrategian päämäärät

- kaupunkilaisten liikunta-aktiivisuuden lisääminen
- terveyden edistäminen kaikissa ikäryhmissä
- lasten ja nuorten liikunnallisuuden edistäminen
- urheilu- ja liikuntayhdistysten toimintaedellytysten kehittäminen
- liikkumisympäristöjen kehittäminen
- kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen
- liikuntamatkailun lisääminen

4. Toimintastrategia

Seuraavassa on esitetty Nurmeksien kaupungin liikuntastrategian painopisteet strategiakaudella.

4.1. Terveysten edistäminen

4.1.1 Lapset ja nuoret

Nykytila

Lasten ja nuorten hyvinvointia uhkaa Nurmeksessa kuten muuallakin, erityisesti luontaisen liikkumisen väheneminen. Selvitysten mukaan noin 20 % koululaisista on ylipainoisia ja vain kolmasosa alle 18 - vuotiaista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Tietokoneet, pelikonsolit ja älykännykät kilpailevat lasten ajasta ja huomiosta liikunnan kanssa. Muita uhkia ovat muun muassa koululiikunnan vähentyminen, puutteellinen lähiliikuntaverkosto ja urheiluseurojen toimintaedellytysten heikkeneminen ja liian kilpailulliset tavoitteet.

Nurmeslaisilla lapsilla ja nuorilla on hyvät mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen. Päiväkodeissa liikunta kuuluu jokaiseen arkipäivään. Peruskouluissa liikunta kuuluu osana koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin. Kaupunki järjestää yhdessä Hyvärilän nuorisokeskuksen kanssa lapsille ja nuorille liikunta- ja harrasteleirejä ja kylpylässä on kesäisin uimaopetusta. Urheiluseuroilla on iso rooli lasten ja nuorten liikuttajina. Lapset ja nuoret liikkuvat myös omatoimisesti koulumatkoja ja leikkien.

Tavoitteet strategiakaudella

- liikunnan lisääminen lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastuksena
- lasten ja nuorten liikunnallisen harrastustoiminnan kehittämisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- kouluterveyskyselyn antamien tietojen hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä

Toimenpiteet strategiakaudella

- Tuhat – hankkeen myötä uusien liikuttavien toimenpiteiden löytäminen, jossa kohderyhmänä 1. ja 7. luokkien oppilaat
- Potkua-pihaan toiminnan ja Liikkuva-koulu toiminnan jatkaminen
- urheiluseurojen tukeminen lasten ja nuorten liikunnan järjestäjinä
- liikunnallisen kerhotoiminnan edistäminen
- koulukohtaiset kehittämistoimet
- lasten iltapäivätoiminta
- yhä useamman nuoren kannustaminen hyödyntämään juniorikortin käyttöä harrastustoimintaan

4.1.2 Työikäiset

Nykytila

Nurmeslaisen aikuisväestön liikunta-aktiivisuudesta ei ole olemassa täsmällistä tutkimustietoa, mutta Pohjois-Karjalan liikunta- ja urheilustrategian mukaan pohjoiskarjalaiset harrastavat kuntoliikuntaa vähemmän kuin suomalaiset keskimäärin. Saman selvityksen mukaan pohjoiskarjalaiset ovat varsin aktiivisia arki- ja hyötyliikkuja. Suosituimmat liikuntamuodot ovat kävely, hiihto ja pyöräily.

Nurmeksessa on monipuoliset mahdollisuudet liikunnan harrastamiseen. Suurin osa nurmeslaisista liikkuu omatoimisesti joko yksin, perheen tai ystävien kanssa. Tärkeimpiä ohjatun liikunnan järjestäjiä ovat urheiluseurat, Ylä-Karjalan kansalaisopisto ja yksityiset liikuntayrittäjät. Myös työpaikoilla tuetaan työntekijöiden liikkumista kuntosali-, jumppa- ja kylpyläläennuksin. Työpaikoilla on omia salivuoroja työpaikkaliikunnalle.

Tavoitteet strategiakaudella

- työikäisen väestön liikunta-aktiivisuuden lisääminen ja sitä kautta työkyvyn ylläpito ja edistäminen

Toimenpiteet strategiakaudella

- yhteistyö työikäisten työterveysvastaavien kanssa
- painonhallintaryhmä työikäisille terveystoimen kanssa

4.1.3 Erityisryhmät

Nykytila

Tulevien vuosien suurin haaste Nurmeksien kaupungin liikuntatoiminnan kehittämisessä liittyy ikärakenteen muutokseen. Väestöennusteen mukaan yli 65 – vuotiaiden osuus kasvaa vuoteen 2030 mennessä merkittävästi, kun taas 15 – 65 –vuotiaiden osuus vähenee. Ikärakenteen muutokset vaikuttavat merkittävästi liikunnan palvelutarjontaan sekä liikuntapaikkojen rakentamiseen ja kunnossapitoon.

Seniorikortti tavoittaa yhä enemmän ikääntyviä ja on vakiinnuttanut asemansa onnistuneesti. Seniorikortin osalta toimintaperiaatteena pidetään edelleen sitä, että kylpylän valmistuttua kortti oikeuttaa kerran viikossa kylpylä käyntiin ja kerran viikossa kuntosali käyntiin.

Erityisliikuntapalveluja ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta 10 tuntia viikossa. Syksyllä 2016 käynnistyi myös taloyhtiöjumppat joita on kaksi kertaa viikossa, toinen Porokylässä ja toinen keskustassa. Erityisliikuntaa järjestetään säännöllisesti mielenterveyskuntoutujille ja ikääntyville, sekä miehille että naisille. Kyrölän palvelukeskus ja Nurmeskotiyhdistys ry järjestävät kuntouttavaa päivätoimintaa ikääntyville. Terveyskeskuksen kuntoutus järjestää liikuntatoimintaa työikäisille ja toimintakyvyltään heikentyneille ikääntyville. Ylä-Karjalan kansalaisopiston kurssitarjonnasta kattaa kaikenikäiset aikuiset.

Tavoitteet strategiakaudelle

- ikääntyneiden elämänlaadun parantaminen liikunnan avulla

- erityisryhmien liikuntapalveluiden lisääminen tarpeen mukaan
- lasten ja nuorten osalta liikkumattomuuden ja ylipainaisuuden ennaltaehkäisy yhteistyössä muiden lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa
- kuntalaisten omaehtoisen liikkumisen mahdollistaminen

Toimenpiteet strategiakaudella

- saavutettavuuden huomioon ottaminen liikuntapaikkojen rakentamisessa ja peruskorjauksessa
- erityisryhmien suunnittelua yhdessä sosiaali- ja terveystoimijoiden kanssa
- terveytensä kannalta liian vähän liikkuvien lasten ryhmä erityiskohteena

4.1.4. Luontoliikunta ja liikuntamatkailu

Nykytila

Vaaramaisemat luovat hienot puitteen erilaisien luonnossa liikkumismuotojen harrastamiseen. Ellun lenkki, Kartanon kierros ja nuorisokeskus Hyvärilän alue ovat aivan taajaman läheisyydessä. Metsähallituksen Peurajärven virkistyskalastusalue ja Mujejärven retkeilyalue pohjoisessa ja Raesärkkien polut lännessä tarjoavat luonnon rauhaa ja kauniita maisemia. Uimarantoja on liki jokaisella kylällä. Saramon ja Vinkerlahden lintutorneista voi ihastella runsaslukuista linnustoa. Pielisen rannat tarjoavat myös rantautumispaikkoja kotineen ja laavuineen. Nurmeksesta löytyy myös monia ulkoliikunta-alueita (9-reikäinen golfkenttä, Kotilanvaaran hiihtokeskus, ensilumen latu, Freestyle-hyppyri ja Riihikankaan moottoriurheilualue, frisbeegolfradat).

Liikuntamatkailu

Liikuntamatkailu on matkustamista ja viipymistä vakinaisen asuinpaikkakunnan ulkopuolella lomanvieton, virkistyksen, levon, urheiluharjoitusten, -leirien ja -kilpailujen sekä harrastuksen vuoksi.

Tavoitteet

1. Luontoliikunnan edellytysten turvaaminen ja kehittäminen
2. Kaupunkilaisten aktivointi luonnossa liikkumiseen
3. Kaupungin näkyvyyden ja vetovoimaisuuden lisääminen
4. Elinkeinotoiminnan vahvistaminen liikuntamatkailun avulla
5. Kuntaan kohdistuvan liikuntamatkailun lisääminen kehittämällä uusia, innovatiivisia liikuntapalveluja ja -tapahtumia

Toimenpiteet

1. Reittien ja kuntoratojen kunnosta huolehtiminen ja niiden varustetason kehittäminen
2. Hyvärilän markkinoinnin lisääminen liikuntamatkailussa
3. Ensilumen ladun toiminnan kehittäminen ja markkinointi

4.1.5 Kilpaurheilu

Nykytila

Urheiluseurat järjestävät kansallisen tason urheilukilpailuja Nurmeksessa. Nurmeksesta löytyy laadukkaita liikuntapaikkoja. Liikuntahalli PielisAreena ympäristöineen on monenlaisia tilaisuuksia mahdollistava liikuntapaikka. Laamilan jäähalli mahdollistaa jääurheilun kilpatapahtumat. PielisGolfin 9 - reikäinen golfkenttä, on yksi maisemallisesti maan parhaita. Kotilanvaaran hiihtokeskus on toimiva harjoittelu- ja kilpailupaikka.

Tavoitteet

- kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen kilpaurheilutapahtumien avulla
- nuorisomatkailemisen edistäminen urheilutapahtumien avulla

Toimenpiteet

- seurojen ja yhdistysten kannustaminen tilaisuuksien hakemiseen
- aktiivinen markkinointi

4.2 Liikuntaympäristöjen tarjoaminen

Nurmes tarjoaa kaupunkilaisille tasokkaita ja nykyaikaisia liikuntapaikkoja. Nurmeksessa on yhteensä 70 liikuntapaikkaa. Tässä luvussa ovat mukana kaikki ulkokentät (8), sisäliikuntasalit (8), uimarannat (17), ulkoliikuntapaikat ja -alueet (2), ulkoilureitit (3), retkeily- ja rantautumispaikat (15), kuntosalit (5) ja erikoisurheilualueet (12). Latuja maalla 27,2 km ja jäälatuja 20 km. Nurmeksien liikuntapaikkaluettelo on liitteessä 1.

4.2.1 Liikuntapaikkojen kunnossapito

Liikuntapaikkojen kunnossapidon hoitaa teknisen toimen kuntatekniikka.

Tavoitteet

1. Liikuntapaikkojen kunnosta huolehtimien ottaen huomioon käytön määrän, turvallisuuden ja käyttäjiltä saadun palautteen

Toimenpiteet

1. Liikuntapaikkojen hoitaminen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla omana työnä, ostopalveluina tai kolmannen sektorin toimesta
2. Liikuntapaikkojen hoitoluokitus ja kuntokartoitus
3. Riittävät resurssit vuosittain kunnossapitoon

4.2.2 Liikuntapaikkojen rakentaminen, peruskorjaus ja muut toimenpiteet

Nykytila

Sisäliikuntatilat ovat viime vuosina vähentyneet keskustan ja Porokylän alueella (Mikonniemen urheilutalo, ammattiopiston sali, seurakuntakeskuksen sali, Laamilan koulu sali). Kotilanvaaran hiihtokeskuksen päärakennus ja Laamilan yleisurheilukentän juoksuradat kaipaavat kunnostusta. Keskustan kentän peruskorjaus alkoi vuonna 2015. Pintatöiden osalta kenttä vastaanotettiin lokakuussa 2016. Vuodelle 2017 keskustan kentän huoltorakennukseen on varattu yhteensä 390 000 euroa. Uimarantojen rakenteita kunnostetaan vuosittain. Kylien liikuntapaikkoja kunnostetaan tarpeen mukaan.

Tavoitteet

1. Liikuntapaikkojen rakentamista ja peruskorjausta toteutetaan tehtyjen suunnitelmien mukaan
2. Peruskorjauksiin varataan vuosittain riittävä määrä resursseja
3. Rakentamisessa ja peruskorjauksessa otetaan huomioon uudet liikuntalajit, käytön monipuolisuus ja käyttöturvallisuuden sekä käyttömukavuuden parantaminen

Investointikohteet

1. Keskustan kentän huoltorakennuksen toteutus
2. Jäähallin kunnallistaminen 1.7.2017 alkaen
3. Liikuntapuistojen suunnittelu
4. Laamilan urheilukentän kunnostus

Taulukossa esitettyjen investointien osalta tehdään erilliset hankesuunnitelmat kustannusarvioineen ja niistä päätetään erikseen.

Liikuntapaikka	2015	2016	2017	2018	2019-2020
Keskustan kentän peruskorjaus *	X	X			
Nurmesjärven rantaraitti**	X	X			
Keskustan kentän huoltorakennus			X		
Jäähallin kunnallistaminen ***			X		
Liikuntapuistot****			X		
Ensilumen latu *****		X			

Laamilan urheilukentän kunnostus *****					X
--	--	--	--	--	---

*Keskustan urheilukentän peruskorjaus on päätetty toteuttaa kaupungin valtuuston päätöksellä 27.11.2014 § 75. Kentän peruskorjaus valmistui syksyllä 2016 huoltorakennusta lukuun ottamatta. Huoltorakennukseen on varattu vuodelle 2017 390 000 euroa.

** Nurmesjärven rantaraitin rakentamisessa hyödynnettiin Keskustan urheilukentän peruskorjauksen yhteydessä siirrettäviä maa-aineksia. Rantaraitti on valaistu.

*** Jäähallin kunnallistamista varten on vapaa-aikapalvelujen budjettiin varattu määrärahat kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaisesti.

****Liikuntapuistot erillisen suunnitelman mukaan, päätetään erikseen.

4.2.3. Liikuntapaikkojen käytön järjestely

Nykytila

Sisäliikuntatiloille sekä kentille ja kaukaloille myönnetään käyttövuorot hakemuksesta kausittain sivistyspalvelukeskuksen kautta. Liikuntahalli PielisAreenan vuorot jakaa nuorikeskus Hyvärilä sivistyslautakunnan hyväksymien ohjeiden mukaan. Kylien liikuntapaikkojen käytön järjestelyt hoitavat kylätoimikunnan ja nuorisoseurat itse. Kylien käyttöä seuraavat lähinnä kunnossapitäjät. Kaupunki ohjaa ja seuraa omien liikuntapaikkojen käyttöä.

Tavoitteet

1. Liikuntapaikkojen käytön järjestelyt ja seuranta hoidetaan käyttäjiä palvelevasti

Toimenpiteet

1. Liikuntatilojen käytön järjestelyissä pyritään käyttöasteen parantamiseen
2. Ensilumen ladun hinnoittelu, laskutus sekä markkinointi yhteistyössä Nuoriso – ja matkailukeskus Hyvärilä Oy:n kanssa.

4.3. Liikunnan talous / resurssit

4.3.1 Avustukset

Nykytila

Urheiluseurojen toiminnan tukemiseen varattujen avustusmäärärahojen jaosta päättää sivistyslautakunta. Avustuksia voi hakea rekisteröity nurmeslainen urheiluseura tai muu nurmeslainen rekisteröity yhdistys sääntöjensä mukaisen liikuntatoiminnan osalta. Nurmeksien kaupunki myöntää urheiluseuroille ja muille rekisteröidyille seuroille toiminta-avustuksia. Vuonna 2016 avustuksia jaettiin 9 seuralle kaikkiaan 30.000 euroa. Toiminta-

avustukset 3,80 €/asukasta kohti. Vuonna 2015 avustuksia jaettiin 30.000 euroa; 10 liikuntaseuralle ja kahdelle toimintaryhmälle, 3,75 euroa/asukas.

Tavoitteet

1. Avustusmäärärahojen säilyttäminen valtakunnan keskitasolla (euroa/asukas)
2. Urheiluseurojen toiminnan kehittäminen liikuntatapahtumien lisäämiseksi

Toimenpiteet

1. Avustusten riittävän tason säilyttäminen talousarvion laadinnassa
2. Avustusten jakoperusteiden jatkuva tarkkailu ja kehittäminen

4.3.2 Käyttömaksut

Nykytila

Nurmeksien kaupungissa perusliikuntapaikat (mm. koulujen salit ja kentät/kaukalot) ovat maksuttomia alle 18-vuotiaiden harjoitusryhmille. Jäähallilla on maksuttomia mailallisia/mailattomia jäävuoroja keskimäärin kaksi viikossa, jonne voi vapaasti mennä luistelemaan. Kylpyläkäyntiin saa kuntalaiskortilla euron tuen. Liikuntahalli PielisAreenan käyttö on maksullista kaikille käyttäjille.

Tavoitteet

1. Kaikilla kaupunkilaisilla on kohtuuhintainen perusliikuntapaikkojen käyttömahdollisuus
2. Urheiluseurojen, erityisesti lasten ja nuorten, toiminnan turvaaminen käyttömaksuja suunnitellussa

Toimenpiteet

1. Lasten ja nuorten liikunnan säilyttäminen koulujen salien osalta maksuttomana
2. Nykyisten ulkoliikuntapaikkojen säilyttäminen maksuttomina (poikkeus ensilumenlatu)
3. Jäähallin tuntimaksuihin korotus 8 € / tunti 1.7.2017 alkaen. Junioreille ja junioriryhmille määrätään alhaisemmat käyttömaksut.

4.3.3 Henkilöstö

Nykytila

Kaupungin liikuntapalvelujen vastuuhenkilö on vapaa-aikasihteeri. Liikuntapaikkojen hoidosta vastaa teknisen toimen kuntatekniikan osastolla kuntatekniikan mestari. Liikuntapaikkojen hoitajien määrä vaihtelee kausittain. Liikuntahalli PielisAreenan hoitaa Nuorisokeskus Hyvärilä. Kesäisin palkataan kaksi uimaopettajaa uimakoulujen pitoa varten, uimakoulut pidetään kylpylässä. Erityisliikuntapalveluja ostetaan **10** tuntia viikossa.

Tavoitteet

1. Nykyisen henkilöstöressin säilyttäminen
2. Ohjaajaresurssin kasvattaminen

3. Liikuntapaikkojen riittävän kunnossapidon ja valvonnan turvaaminen

Toimenpiteet

1. Ohjaajaresurssit on yhdistetty kansalaisopiston kanssa

4.3.4 Liikunnan taloudelliset resurssit

Nykytila

Vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan Nurmeksien kaupungin liikuntapalveluiden käyttömenot (hallinto, toiminta ja avustukset) ovat 178 675 euroa. Liikuntapaikkojen kunnossapidon menot 337 351 € (vapaa-aika alueet). Vuoden 2015 osalta liikuntapalveluiden käyttömenot ovat olleet 195 293 € ja liikuntapaikkojen kunnossapidon menot 274 781 €. Vuoden 2016 käyttömenot vahvistetaan tilinpäätöksen yhteydessä helmikuussa 2017.

Tavoitteet

1. Riittävien taloudellisten resurssien varmistaminen, jotta kaupunkilaisille turvataan laadukkaat liikuntamahdollisuudet kaupungin peruspalveluna.

Toimenpiteet

1. Riittävien resurssien varmistaminen liikuntapalveluille vuosittaisen taloussuunnittelun yhteydessä
2. Yhteistyö kylien, seurojen ja muiden hallintokuntien kanssa
3. Mukana olo hankkeissa, joiden tarkoituksena on kaupunkilaisten terveyden ja elämänlaadun parantaminen

4.4 Liikuntapalvelut ja yhteistoiminta

4.4.1 Urheiluseurat ja muut yhdistykset

Nykytila

Nurmeksessa toimii 15 liikunta- ja urheiluseuraa, joissa on yhteensä noin 700 jäsentä. 12 seuraa saa avustusta kaupungilta toimintaansa – avustusten yhteenlaskettu arvo on noin 30.000 euroa.

Tavoitteet

1. Urheiluseurojen toimintaedellytysten turvaaminen ja kehittäminen
2. Yhteistyön kehittäminen seurojen ja liikuntapalvelujen kesken
3. Seurojen ohjaaja- ja toimihenkilökoulutuksen tukeminen

Toimenpiteet

1. Urheiluseura-avustusten säilyttäminen riittävällä tasolla, vähintään tasolla 3,7 €/asukas
2. Seuratapaamisten järjestäminen 1-2 kertaa vuodessa

4.4.2. Ylä-Karjalan kansalaisopisto

Nykytila

Ylä-Karjalan kansalaisopisto on aloittanut toimintansa vuonna 1963. Oppilaitos vastaa kansalaisopistotoiminnan järjestämisestä Nurmeksessa ja Valtimolla. Liikunnan osalta kansalaisopiston painopiste on kunto- ja terveysliikunnassa. Ylä-Karjalan kansalaisopisto järjestää Nurmeksessa lukukausittain useita eri liikuntakursseja sekä työikäisille että ikääntyneille.

Kansalaisopistojen tavoitteena on vapaan sivistystyön lain mukaan edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista.

Kansalaisopiston lukuvuotta 2017 - 2018 koskeva kokonaistuntimäärän vähennys ei kohdistu liikuntakursseihin.

Tavoitteet

1. Pysyviin liikuntatottumuksiin ja kokonaisvaltaiseen terveystyöskäytymiseen kannustaminen terveystietoisuutta lisäämällä
2. Opetuksen kautta mahdollisuus fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitoon ja edistämiseen

Toimenpiteet

1. Työkykyä ylläpitävän toiminnan lisääminen ja päällekkäisen tarjonnan vähentäminen

4.4.3. Kaupungin sisäinen yhteistyö

Sosiaali- ja terveysterveystoimet

Nykytila

Sosiaalipalvelut edistävät omalta osaltaan kuntalaisten omatoimisuutta, vaikuttamismahdollisuuksia ja vastuunottamista omasta hyvinvoinnista. Sosiaalipalvelujen ikääntyvien kuntoutuspalveluista vastaa Kyrölään palvelukeskus. Erityis- ja terveysliikunnan toteutuksesta vastaa Nurmes-Valtimo kuntayhtymän kuntoutus/fysioterapia. Painopiste on ollut ikääntyvissä toiminta- ja liikuntakyvyltään heikentyneissä tai huomattavasti heikentyneissä asiakkaissa. Vuoden 2014 alusta on lisätty ikääntyvien ihmisten liikuntaneuvontaa. Sosiaali- ja terveysterveystoimet siirtyivät 1.1.2017 alkaen SiunSoten järjestettäväksi.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

1. Erityisryhmien nykytason säilyttäminen ja toiminnan kehittäminen

Henkilöstöhallinto

Nykytila

Nurmeksien kaupungin koko henkilöstölle suunnattu työhyvinvointitoiminta sisältää kehon virkistystä. Työkykyä ylläpitävästä toiminnasta vastaa henkilöstöhallinto.

Tavoitteet ja toimenpiteet

1. Työkykyä ylläpitävä toiminta osaksi työyksiköiden normaalia toimintaa
2. Omaehtoisen liikuntaharrastuksen käynnistymisen tukeminen
3. Työyksiköiden liikuntailtapäivät
4. Jaksamisen edistäminen tarpeenmukaista liikuntatoimintaa tarjoten

Koulutoimi

Nykytila

Peruskoulujen liikuntatoimintaa toteutetaan opetussuunnitelmien mukaan. Lisäksi oppilaille järjestetään liikuntatapahtumia ja kilpailuja eri lajeissa sekä osallistutaan Koululiikuntaliiton toimintaan eri tavoin.

Tavoitteet ja toimenpiteet

1. Liikunnan tuntimäärien säilyttäminen eri luokka-asteilla sekä terveystiedon lisääminen integroituna muihin oppiaineisiin
2. Henkilöstölle tarjottavan koulutuksen sekä erilaisten liikuntateemapäivien tukeminen
3. Yhteistyön lisääminen seurojen ja koulujen välillä

4.4.6. Muut liikuntapalvelujen järjestäjät

Nurmeksessa on merkittävä määrä yksityisiä liikuntapalvelujen tuottajia. Yksityisiä kuntosaleja on neljä. Lisäksi on Bomban kylpylä, jossa on kuntosali ja allasosasto vesijumppineen. Yksityisten toimesta on myös tarjolla monipuolisia liikuntaryhmiä ja tanssitoimintaa. Bomban kylpylän peruskorjaus valmistuu kesällä 2017.

4.4.7 Vuonna 2013 tehtyjen kyselyjen tulosten yhteenveto

Kyselyt suoritettiin nettikyselylyinä. Aineisto koostui seuraavasti: yleinen kysely kuntalaisille sekä erilliset kyselyt peruskoulun, lukion ja ammattiopiston opiskelijoille. Lisäksi tehtiin kysely urheiluseuroille sähköpostin välityksellä. Vastauksia tuli kaikkiaan 1059.

Kuntalaiskysely

Kyselyyn pääsi vastaamaan kaupungin www-sivulta 15.2 - 17.4.2013 välisenä aikana.

Kuntalaisille tarkoitettuun yleiskyselyyn vastaajia oli 152, joista noin 90 oli ansiotyössä ja eläkeläisiä oli 25. Vastaajat jakaantuivat melko tasaisesti eri asuinalueille, lukumääräisesti eniten vastaajia oli Porokylästä 50 ja haja-asustusalueilta 42. Naisia kyselyyn vastanneista oli 110 ja miehiä 42. Ikäjakauma oli seuraava: alle 18-vuotiaita oli viisi, 18-25-vuotiaita 10, 25-65-vuotiaita 120 ja yli 66 v 20 vastaajaa. Suurin osa vastanneista (60) oli opisto- tai ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita. Suurin osa vastanneista oli ansiotyössä 90; eläkeläisiä oli 30 ja yrittäjiä 11.

Vastaajista 85 osallistui ohjattuun liikuntatoimintaa, jossa järjestävä taho oli seura tai yhdistys. Seuraavaksi eniten osallistuttiin liikuntayritysten järjestämään toimintaan (35) ja kansalaisopisto oli kolmanneksi suosituin (25). Yksin liikkumista pidettiin suurimpana syynä siihen, miksi ohjattuun liikuntatoimintaan ei osallistuttu. Vastaajista viisi piti maksuja kalliina ja sopivan ryhmän puute häytti kymmentä vastaajaa.

Liikuntatapahtumien määrään oli tyytyväisiä 110 vastaajaa ja 35 halusi niitä lisää.

Ladut/kuntopolut, kylpylä ja kuntosalit olivat käytetyimmät liikuntapaikat. Liikuntapaikkojen oli riittävästi 87 vastaajan mielestä ja 60 oli eri mieltä. Eniten harrastettiin kesälajeista kävelyä ja pyöräilyä; talvisin kävellään ja hiihdetään.

Harrastusmaksuja pidettiin sopivina 110 vastaajan mielestä, 10 piti niitä halpoina ja 20 piti niitä kalliina.

Yli 4 tuntia hyöty- ja arkiliikuntaa harrasti 102 vastaajaa ja 3-4 tuntia viikossa liikkui 42 vastaajaa.

Vapaaehtoistoiminnassa on mukana 75 henkilöä 147 vastaajasta. Vapaaehtoistoiminnasta oli kiinnostunut 58 vastaajaa.

Liikuntatoiminnan parantamisehdotuksissa toivottiin uimahallia, lisää latuja, paremmin hoidettuja ulkoliikuntapaikkoja (kaukalot, jääalueet), koirahiihtolatuja, PielisAreenalle tapahtumia ja pelivuoroja kaikenikäisille. Ammattiopiston salin menetyksen myötä oltiin huolissaan liikuntasalien riittämättömyydestä ja niiden sisäilmasta.

Koululaisten kyselyn tulokset

Koululaisille ja opiskelijoille suunnatuissa kyselyissä näkyi selvästi miten liikunnan harrastaminen vähenee iän myötä. Samoin käy myös yleisesti harrastamisaktiivisuudelle. Koululiikunta koettiin myönteisenä kaikissa kouluissa ja sitä toivottiin nykyistä enemmän, erityisesti alakouluissa. Kalliit maksut ja liikuntapaikan etäisyys vaikuttivat alakouluikäisillä liikunnan harrastamiseen. Liikunta eri muotoineen oli suosituin koulukerhotoive.

Kysely liikuntaseuroille 2013

Nurmeksessa toimii tällä hetkellä 15 urheilu- ja liikuntaseuraa. Kyselyyn vastasi 11 seuraa vuonna 2013.

Kaupungin myöntämää toiminta-avustusta riittävänä piti neljä seuraa, riittämättöminä avustuksia piti viisi seuraa. Kalliiseen harrastukseen toivottiin suurempia avustuksia. Tähän on pystytty vastaamaan lisäämällä juniorikortin avustussummaa. Avustusten tasapuolinen jakaminen tuotiin esille ja niitä tulisi kehittää seurojen tarpeen mukaan. Kilpailutoiminta on suurin kustannuserä, niin pienillä kuin suuremmillakin seuroilla.

Seitsemällä seuralla oli harrastetoimintaa työikäisille: tarjolla on tanssikursseja, kahvakuulaa, aerobicia, lihaskuntoilua, kyykkää, ammuntaa. Kuudella seuralla on, ei kilpailullista harrastustoimintaa, lapsille sekä nuorille. Harjoituksissa voi käydä vaikka ei kilpailisikaan. Tarjolla on perheliikunta, kuntotanssia, kyykkää, ammuntaa.

Seurojen toimintaan sopivia tiloja ja paikkoja oli kuuden seuran mielestä riittävästi.

Keilahallia ja tennishallia toivottiin parantamaan nykyistä tilannetta liikuntapaikkatilannetta. Yleisurheilukentän kunnostusta toivottiin ja talviharjoittelumahdollisuutta hyppylajeissa. Koulujen salit riittävät pienen toimintatilan tarvisijoille. Harrastaminen haluttaisiin pitää edullisena, seurojen tarjoamalla maksuttomilla varusteilla, maksuttomilla ja avoimilla harjoituksilla. Kenttien ja salien maksuttomuus olisi tavoiteltava asia ainakin nuorille.

5 Liikuntastrategian seuranta ja arviointi

Vastuu liikuntastrategian toteutumisen seurannasta kuuluu sivistyslautakunnalle. Strategia tarkistetaan vuosittain. Investointien osalta tehdään erilliset hankesuunnitelmat kustannusarvioineen ja niistä päätetään erikseen.

Liikunta- ja urheiluseurat Nurmeksessa:

FC Nurmies ry

Nurmeksien Ampumaseura ry

Nurmeksien Haulikkoampujat ry

Nurmeksien Kyykkäseura ry

Nurmeksien Naisvoimistelijat ry ja Uskollisuuden kilta ry

Nurmeksien Sepot ry

Nurmeksien Seudun Kennelkerho ry

Nurmeksien Tennisseura ry

Nurmeksien Tsunami ry

Nurmeksien Urheiluautoilijat ry

Nurmeksien Urheilusukeltajat ry

Pielis-Golf ry

Pielisen Liitokiekkoilijat ry

Pielisen Ratsastajat ry

Tanssikerho Täysikuu ry

6. NURMEKSEN LIIKUNTAPAIKAT 2014 JA HOITOLUOKITUS

Kaupungin omistama = N, ympärivuotinen käyttö = Y, hoidetaan kesäisin = K, hoidetaan talvisin = T

Hoitoluokitus jääalueet ja kentät:

A: hoito, auraus ja jäädytys tarvittaessa arkisin ja viikonloppuisin

B: hoito, auraus ja jäädytys tarvittaessa arkisin

C: sopimuksen mukaan

Hoitoluokitus ladut:

A: Ladut ovat päivittäisessä kunnossapidossa, latuja hoidetaan latukoneella. Tavoitteena on paras mahdollinen tarkoituksen mukainen latujen kunnossapito. Ajokertoihin vaikuttavat lumen määrä ja rakenne, käyttäjämäärät ja sääennusteet.

B: Ladut ovat pääosin moottorikelkkakalustolla kunnossapidettäviä, luonnonpohjaisia ja valaisemattomia latuja. Latujen kunnostus tarvittaessa siten, että ajo painottuu olosuhteen pitämiseen hiihtokuntoisena. Kunnossapito pääsääntöisesti lumisateen jälkeen ja tarvittaessa ladun kuluessa.

C: Jääladut, erikseen tilattavat koulujen ja päiväkotien sekä erilaisten tapahtumien tarpeisiin tehtävät ladut. Näiden olosuhteiden valmistaminen tapahtuu moottorikelkkakalustolla ja kunnostaminen ajoittuu tietyille rajatulle ajankohdalle talvikaudella.

Urheilukentät/jääalueet

1. Keskustan kenttä (kaukalo) N,Y, A
2. Laamilan urheilukenttä N, K, A
3. Itäkaupungin hiekkakenttä (kaukalo) N,Y,B
4. Porokylän koulun kenttä (kaukalo) N,Y,B
5. Vasikkahaan pienkenttä N,Y, B
6. Hyvärilän pienkenttä N,Y, B
7. Ylikylän kenttä N,Y, C
8. Jokikylän kenttä N,T,C
9. Laamilan jäähalli (Nurmeksen jäähalli Oy) T, A

Kuntopolut/Ladut

1. Kotilanvaaran hiihtokeskus 3-5 km N,Y, A
2. Kartanon kierros 2,7 km N,Y, A
3. Ellun lenkki 6,5 km N,Y, A

4. Ensilumen latu 2,4 km N, T, A

Latupohjat

4. Hyvärilä – opisto –latu 6km N, T, B
5. Porokylän koulun latu N, T, C
6. Höljäkän valaistulatu 1 km N, C
7. Tiaisen Pirtin valaistulatu 1 km N, C

Kevätjääladut

1. Laamila – Lautiainen – Nurmesjärvi – Kotilanvaara 5 km N, T, C
2. Bomban kylpylä – Ellun kota 5 km N, T, C
3. Bomban kylpylä – opisto 10 km N, T, C
4. Ellun kota - opisto 5 km N,T, C
5. Keskustan koulu – Kotilanvaaran hiihtokeskus 2 km N, T, C

Retkeily- ja rantautumispaikat

1. Kynsisaaren kota N, T
2. Kynsisaaren laavu (Haukilahti) N,T
3. Ellun kota ja laavu N, Y, K,T
4. Porosaaren tulipaikka N, T
5. Aronsalmen laavu N, K
6. Hiisilammen laavu (Ylikylä) N
7. Talaksen kota N, T
8. Luhtalammen kota (Mujejärvi) N, T, K
9. Kolkonjärven laavu (Petäiskylä) N, T, K
10. Jurttivaaran kota (Höljäkkä) N, T, K
11. Pyssyvaaran laavu ja näköalatorni (Lipinlahden Nuorisoseura)
12. Saramon lintutorni + polku N, K
13. Vinkerlahden lintutorni + polku N, K
14. Leipikosken laavu (Saramo) N, K
15. Rantaraitti N, Y, K, T

Liikuntasalit

1. Kirkkokadun koulun ala- ja yläsalit
2. Porokylän koulun sali
3. Keskustan koulun sali
4. Palanderin tanssisali
5. Liikuntahalli PielisAreena
6. Salmenkylän liikuntasali (Äksyt Ämmät Oy)

Uimapaikat

1. Bomban kylpylä (Break Sokos Hotel Bomba) N, K
2. Sataman uimaranta ja avantouinti paikka N, K, T

3. Hyvärilän uimaranta (hoito: Nuorisokeskus Hyvärilä) N, K
4. Kairikon uimaranta N, K
5. Nahkimon uimapaikka N, K
6. Laamilan uimapaikka N, K
7. Rönkön ranta (Tuomaankadun päässä) N, K
8. Höljäkän uimapaikka N, K
9. Kellarilammen uimapaikka, Petäiskylä N, K
10. Kuohatin uimapaikka N, K
11. Kuokkasenkosken uimapaikka N, K
12. Nykyrinjärven uimapaikka, Mujejärvi N, K
13. Naurislahden uimapaikka, Savikylä N, K
14. Ylikylän uimapaikka N, K
15. Lipinlahden uimapaikka N, K
16. Kumpulampi N, K
17. Koudansalmen uimapaikka N

Muut liikuntapaikat

1. Bomban avantouintipaikka
2. Ratsastustallit: Mannen ratsutila ja Ahonlaidan harrastetalli
3. Hyvärilän freestylehyppyri
4. Skeittialue Mikoniemi
5. Moottorikelkkareitistöt: Pohjois-Karjalan virkistysreitistöt ry (noin 200 km)
6. Riihivaaran moottoriurheilualue ja kartingrata
10. 9-reikäinen golfkenttä harjoitusalueineen (Pielis-Golf Oy)
11. Frisbeegolfraudat (Hyvärilä 9 koria, Bomba 9 koria)
12. Hyvärilän rantalentopallokentät 10 kpl
13. Mikonnimen tenniskentät 2 kpl
14. Hyvärilän nuorisokeskuksen pelialue
15. Metsähallituksen retkeilyalueet: Raesärkät, Mujejärvi ja Peurajärvi
16. Ravirata
17. Ampumapaikat:
 - Hukkavaaran ampumarata
 - Rekulan käsiaserata
 - Hyvärilän ruutiaserata

Yksityiset kuntosalit

1. Nurmeksen kuntoilukeskus ja judotatami (Mustoset)
2. Bomban kylpylän kuntosali (Bomban Kylpylä)
3. Karjalan Kuntopaja Oy (Holopainen)
4. Nurmeskodin seniorikuntosali (Nurmeskotiyhdistys ry)
5. Lääkärikeskus kuntosali (Kilpeläinen)